GAZETA LWOWSKA.

W Piątek — Nro. 125. — 29. Października 1824.

Wiadomości kraiowe.

— *Z Wiednia d. 19. Października.* —

Jego Cesarska Mość listem Swoim Gabinetowym z d. 17. b. m. pisanym do pierwszego C. K. W. Ochmistrza Xięcia na Trauttmansdorfie-Weinsberga, raczył Prezydenta C. K. powszechney nadworney Kamery, Michała Hrabiego Nadasdy, oprócz Prezydyium wspomnionego nadwornego Urzędu, w dowód naywyższego ukontentowania z tymczasowego zarządzania Ministeryium Skarbu, mianować C. K. Ministrem Skarbu.

W Wiedniu, na imieniny naszego nayłaskawszego Cesarza, rozdano nagrody służącym, ze stosowną do dnia tego uroczystością. O nagrody wspomnione ubiegało się 49 męskiey, a 164 żeńskiey płci służących. Z 213 współubiegaiących się, według patentu z d. 1. Maia 1810 przepisanego prawidła, z uwagą na wiek, ułomności ciała, stan służby, wytrwałość i dobre obyczaie, wybrano dziesięć osób służących, i każdey dano po 150 ZR. w M. K.

Zmarły proboszcz i Kanonik kapituły w Gran, Mikołay Hrabia Csaky, testamentem swoim z d. 6. Marca b. r. zapisał dla instytutu głuchoniemych i ciemnych 3000 ZR. w W. W. Rząd niższey Austryi z szczególną radością ogłasza dowód ten dobroczynności, aby pamięć zmarłego i w tey prowincyi była obchodzoną.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

W Londynie odebrano w d. 5. Paźdz. Gazety z Buenos-Ayres, dochodzące do d. 4. Lipca. Podług listu Jenerała Kolumbiyskiego Miller, pisanego z Arica, a umieszczonego w Argusie, rozeszła się wieść, że z Madrytu nadeszły Królewskie wyroki, które Lasernę, wraz ze wszystkiemi iego podrzędnymi Oficerami, iako konstytucyynie myślącego, ogłaszaią zdraycą kraiu, i Olanetę Wice-Krolem Peru mia[n]u[ią]. Z Chili odebrano w Buenos-Ayres wiadomość, że wyprawa Jenerała Chiliyskiego Freyre przeciwko wyspie Chiloe, nie tak szczęśliwie się powiodła, iak z początku głoszono. Strata iego podług tych doniesień nie ma nad 400 ludzi wynosić, i z resztą swoich woysk przybyć miał do Talkahuana, w prowincyi Conception. Gdyby odwrót swój był dłużey odwlekał, więc cała iego wyprawa byłaby była zniszczona przez burzę, która we cztery dni po iego powrócie na tameczném morzu panowała. I w drugim względzie powrót do Chili był dla niego szczęściem, bo w Stolicy Santiago zaczęto knuć przeciwko niemu spisek, maiący za cel złożyć go, a który prędkiem swoim zniszczył przybyciem.

Prezydent Boyer, iak wiadomo, kazał w Ziednoczonych Stanach rozdać odezwy, wzywaiące Negrów i Mulatów do osiadania w Haycie. Już kilkuset tychże udało się do Hayty.

Portugaliia i Brazyliia.

Gazeta nadworna Lizbońska z dnia 23go Września donosi, że do Portugalii przybyło wielu Brazyliyczyków, dla uniknienia w swoiey oyczyznie prześladowań. Wielu z nich ogołoconych ze wszystkiego, w naywiększą popadło nędzę. Król w skutek tego, przyiął przełożenie, uczynione, iak mówią, przez Ministra Morskiego, maiące zamiar otworzyć powszechną składkę na rzecz tych nieszczęśliwych. Ilość wypadaiąca z tey składki będzie powierzona osobom znanym z rzetelności; imiona do składki należących wraz z ilością przez nich ofiarowaną ogłoszone będą w Gazecie Nadworney.

Hiszpaniia.

Gazeta Madrycka zawiera wyrok stanowiący, że podeficerowie byłego konstytucyynego woyska nie będą do nowego przyiętymi. Drugie rozporządzenie zaleca, że dawnieyszy Król: wyrok, nakazuiący przeczyszczenie konstytucyynego lądowego woyska, z nieiakiem wyiątkiem rozciągać się powinien do woyska morskiego.

)(

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Gazeta: *Brighton - Herald* donosi, że w d. 21. Września okręt ładowany srebrem, w wartości 7 1/2 milliona franków, płynący z Portsmouth do Londynu, pokazał się w kanale Arundel i że srebro to pochodzi z Ameryki południowey. Faktum to przywodziemy, mówi Kuryier Francuzki, dla nauczenia bezimiennego autora »uwag względem teraźnieyszego stanu Ameryki południowey«, twierdzącego, że nie można mieć handlu z Ameryką południową, ponieważ za to, co posełamy z Europy, nie ma co dać w zamian, lub gotowiżną zapłacić.

»*Freeman*«, pismo Dublińskie, powiada: »Dzisiay rano wsiadł P. Canning na statek pocztowy, dla powrócenia do Anglii. W chwili iego wsiadania, bateryie będące na wzgórzach, daty ognia 21 razy. Gdy P. Canning zeszłego Piątku okazał swoie podziwienie Lordowi Majorowi z piękności miasta i ozdoby domów, odpowiedział tenże, że zacny Sekretarz Stanu miałby bardzo błędne mniemanie o Dublinie, gdyby stan iego wziął za kwitnący. I dodał, że mu taki wystawi obraz nędzy, o iakiém nie widziawszy go wprzód, nie można mieć wyobrażenia. Poczém rzekł Minister, że w samey istocie chce się przekonać, i dnia następuiącego w towarzystwie Lorda Majora zwiedził dóm towarzystwa ubogich. Tu widział więcey, iak 1,400 na pół nagich osób; widok ten zdawał się go mocno dotykać; przynaymniey obeyrzawszy wszystkie części tego urządzenia, rzekł, iż takiego widoku nigdy ieszcze nie był świadkiem. Daley zaprowadził Ministra Lord Major do dzielnicy miasta, gdzie pierwey były rękodzielnie, daiące sposób utrzymania mnóstwu ludzi klassy niższey. W dzielnicy teyże nie widać nic, prócz domów, których mieszkańcy walczą z różnym rodzaiem niedostatku i naystraszniejszą nędzą.«

Gazeta nadworna z d. 5. Października udziela urzędowych doniesień Podpułkownika Southerland, względem zwycięztwa w d. 11. Lipca nad Aszantami odniesionego; skutkiem tego był zupełny odwrót nieprzyiaciela, który przez Elminę uciekł; siła iego składała się z 16,000 ludzi, Angielska zaś z 19 Oficerów i 5,053 ludzi, między którémi tylko 285 było regularnych żołnierzy. Król Aszantów, Quamina, iuż w połowie miesiąca Czerwca umarł w Stolicy swoiey Coomassie. Po nim nastąpił iego brat Adoo Assai, ten udał się zaraz do woyska i kazał Gubernatora przylądku Coast wezwać do poddania twierdzy następuiącemi słowy: »Jeśli warownie twierdzy nie są dosyć wysokie, tedy niech ie Gubernator ieszcze wyżey wzniesie, i ieżli nie ma dosyć dział, niechay sprowadzi z okrętów; iednak wszystko to nie zawadzi Królowi zepchnąć twierdzę tę w morze.« Nieprzyiaciel przez niedostatek żywności i choroby mocno ucierpiał, i wszystko woysko miało się po odwrócie rozeyść, tak dalece, że Króla tylko kilkuset ludzi otacza. Podpułkownik Southerland w urzędownem doniesieniu swoiém oddaie wielkie pochwały Majorowi Richelieu, Gubernatorowi posiadłości Duńskich, który wysłał pod sprawą Duńskiego Kapitana mocny oddział poddanych Duńskich na przylądek Coast, gdzie tenże czynnie i skutecznie przykładał się do potyczki.

Reklamacyie Angielskich poddanych do Francyi wynoszą 200 millionów, z których przez obustronnie wyznaczonych Kommissarzy potrącono 133,817,000 franków, i Angielskim deputowanym oddano.

Francyia.

W d. 5. b. m. przede Mszą C. K. nadzwyczayny Poseł i pełnomocny Minister na Dworze Berlińskim, Hrabia Zichy, którego Cesarz Jegomość Austryiacki wysłał do Paryża z listem oświadczaiącém żal i życzenie z powodu śmierci Ludwika XVIII. i wstąpienia na Tron Karola X., list ten oddał Królowi na prywatném posłuchaniu. Tegoż samego dnia rano Baron Vincent okazał nowe listy urzędowe zawierzytelniaiące go, iako Posła Cesarza Jegomości Austryiackiego przy Królu Karolu X. Po Mszy obcy Posłowie odwiedzili Króla i rodzinę Królewską.

W d. 6. Paźdz. Xiążę Poliguac w charakterze pierwszego Koniuszego Królewskiego złożył przysięgę w ręce Króla.

Król mocą rozporządzenia z d. 6. Paźdz. uwolnił siedem na różne kary wskazanych osób, za którémi w dniu iego wiazdu do Stolicy podano prośby.

Król z obawy, że łatwo może się zdarzyć przypadek, gdy mu do powozu podaią prośby, okazał życzenie, aby podobne prośby oddawane były Oficerom gwardyi, po obu stronach powozu iadącym.

Postanowieniem z d. 6. b. m. mianował Król P. Ravez, Członka, a od lat kilku Prezydenta Izby Deputowanych, pierwszym Prezydentem Sądu Królewskiego w Bordeaux.

W d. 2. b. rano przyymował Król Hrabiego Beira (Infanta Dom Miguel) na prywatném posłuchaniu. Poczém Jego Królewska Mość odwiedził Delfina i Xiężniczki. Późniey

pracował Król z Ministrem Spraw Zewnętrznych, z Ministrem Spraw Duchownych, Biskupem Hermopolitańskim i z Prezydentem Rady Ministeryialney.

Dziennik Gwiazda zapewnia, że Jenerał Porucznik Exoelman miał prywatne u Króla posłuchanie, przyczem Król rzekł do niego: »Jenerale! Nie pamiętam przeszłości; tylko tego nie zapomnę, że, gdy Buonaparte (po d. 20. Marca 1815) dał WPanu rozkaz gonienia Mnie, WPan inną drogą udałeś się.«

Rozporządzenie Królewskie z dnia 18go Września przepisuie nowe urządzenie osobom przy wydziale zdrowia i służby szpitalowéy woyska lądowego.

Prawo, stawania przed Królem co wieczor do rozkazu dziennego, dotąd tylko Marszałkom służbę czyniącym dozwolone, rozciągnione iest do wszystkich Marszałków Francyi.

Rozporządzeniem Król: udzielona iest amnestyia wszystkim Oficerom morskim, maytkom, i robotnikom, którzy teraz za zbiegłych są uważani.

Rozporządzenie król. z d. 26. Sierpnia znosi urząd Gubernatora francuzkiego w Barcellonie; nie będzie tamże tylko dowódzca, którym teraz iest Jenerał d'Arbaut-Misson,

Wiele rzemieślnikow zaiętych iest poprawieniem sali posiedzeń Izby Deputowanych. Jeżli nie będzie ukończoną aż do otworzenia przyszłego posiedzenia, tedy takowe będzie się odbywało w Louwrze, w sali Henryka IV.

Dzienniki Angielskie, mówi Gwiazda, wiele wagi przypisywały poruszeniom woysk francuzkich w osadach, a przecież niemasz nad to nic prostszego. Jestto wykonanie rozporządzenia z d. 31. Grudnia 1823, poruczaiące służbę w osadach, woysku tamże będącemu. Wzaiemne te poruszenia woyska teraz się odbywaiące na wszystkich punktach, nie zaydą więcey skoro raz przyydą do skutku. Wtedy tylko regularne zmiany będą miały mieysce. Co się dotyczé obrotów eskadry francuzkiéy, więc ta popłynęła znowu na morze śródziemne.

Infant Don Miguel portugalski ziechał w d. 7. Października do Strasburga, i ma tamże kilka dni zabawić,

Niemcy.

Z Monachium d. 16. b. m. rano, donoszą: »Właśnie teraz zdięto przepaskę z ręki Królowéy, i lekarze uznali ranę za zupełnie zgoioną. Jego Cesarzowiczowska Mość Arcy-Xiążę Franciszek Karol spodziewany iest w Monachium, dzisiay o 3ciey godzinie popołudniu. Na Dworze król. i w mieście cieszą się mocno z przybycia tegoż Xięcia.

Rossyia.

W. d. 11. z. m. przypadły w Petersburgu imieniny Cesarza Jego Mości i uroczystość orderu S. Alexandra Newskiego, takowe odprawiono ze zwyczayną religiyną okazałością.

Ukaz z dnia 27. Marca r. b., wszystkim nauczycielom umieszczonym w instytutach woyskowych Państwa, po czteroletniéy służbie, skoro okażą świadectwa swéy zasługi, lub takowéy dowiodą na publicznym popisie przez przedmioty do uczenia onym powierzone, nadaie onym ten sam klassy stopień, iaki dawnieysze ukazy zapewniły wszystkim nauczycielom w naszych gymnazyiach. Dotąd niemieli oni téy zachęcaiącéy prerogatywy. Podług tego, nauczyciele umieiętności we wszystkich szkołach woyskowych należą do 9téy, ięzyków do 10téy, pięknych umieiętności i ćwiczeń gymnastycznych do stopnia 12 klassy.

Turcyia.

Dostrzegacz Austryiacki z d. 18. Października zawiera:

Z Konstantynopola d. 25. Września: —

Złożenie W. Wezyra nie pociągło za sobą więcéy odmian w Ministeryium, ni też skutków iakich się niektórzy spodziewali. Janczarowie nie mieli naymnieyszego w téy mierze udziału; gdyby mieli byli głos, zapewnie byliby się nie przeciwko, lecz za Galib Baszą oświadczyli, któremu, iak wszystkie inne klasy ludu, sprzyiali. Do upadku W. Wezyra, przyczynili dway iego przeciwnicy, otaczaiący Sułtana. Z resztą, iak go sam Sułtan osądził, okazuie się z następuiącyeh iego wyrazów w wydanym do nowego Wielkiego Wezyra, Mehmed Selima Baszy, rozkazie *Chatti Szerif*. »Wasz poprzednik, człowiek z uczonego koła, zawiele polegał na swéiéy zdatności i obrotach; wiekszą część swoiego czasu poświęcał szczegółom i sprawom, które powinienbył swoim podrzędnym poruczyć, i nie działał z siłą, iakiéy wymagały utrzymanie porządku, karność, iakoteż iego powaga w tych wielkich Wydziałach Państwa; z tąd takowe były zaniedbanemi, i dla tego został złożony.« Nieobwiniono go o żaden występek, nie postąpiono z nim surowo, raczey dozwolono mu wybrać sobie mieysce na przyszły pobyt, i nietknięto szczupłego iego maiątku. Galib Basza ma po sobie sławę człowieka prawego, łagodnego i rozstropnego; ieżli nie posiadał pewnéy dzielności umysłu, któ-

réy trudne wymagaią czasy, usprawiedliwia go osłabione zdrowie.

Innego zupełnie charakteru Ministra utraciła W. Porta w Dżanib Efendi, znany z wielu urzędów, które w ciągu życia swego piastował i przez swoię przewagę w Radzie, umarł w d. 20. b. m. w swoiém wieyskiem mieszkaniu pod Skutari w wieku 76 lat. Był to mąż żelaznego umysłu i niewzruszonego przywiązania do dawnych zasad, prawideł i form, które niezawsze się zgadzały ze stosunkami, wśród których żył, i dla tego, gdzie trzeba było układności i pobłażenia, postępowi spraw często wadziły; lecz nie tylko swoi lecz i wszyscy obcy Dyplomatycy, którzy miewali z nim do czynienia, oddaią iego wysokim przymiotom sprawiedliwość.

Sądzą, że nowy W Wezyr swóy wysoki urząd nie długo będzie piastował, ponieważ Sułtan miał takowy poruczyć innemu Baszy, który iednak dla swego teraz oddalenia nie mógł na czas ziechać do stolicy. Jak daleco to iest prawdą, poźniey się okaże.

W d. 21., w drugim dziedzińcu Seraiowym odbyła się zwyczayna uroczystość wypłaty miesięcznego żołdu Janczarów i innym regularnym milicyiom. Ten sam dzień przeznaczony był król. francuzkiemu Posłowi, Jenerałowi Porucznikowi Hrabiemu Guillemont, na posłuchanie u Sułtana. Już na kilka dni wprzód zniesiono do Seraiu liczne i kosztowne podarunki w broni, bogatych materyiach, naczyniach kryształowych i porcelanowych, zegarach i w innych produktach francuzkiego przemysłu, gdzie szczególnieysze uzyskały przyzwolenie. Poseł zaś otrzymał piękne futro sobole i bogato ubranego konia, a 11 futer sobolich i kilka stroiów honorowych rozdano pomiędzy osoby iego orszaku.

- Względem wypadków na morzu, mamy doniesienia, które ostatnie wiadomości (porównay N. 118. i 119. gazety naszéy) iakie sami za niedokładne uważaliśmy, częścią uzupełniaią częścią prostuią. Flota Egipska połączona z Konstanstantynopolitańską stała od początku Września w zatoce Budrun. W. d. 5 9. Września zaszły między temi flotami i eskadrą grecką potyczki, nie maiące żadnego rezultatu. W dniu 10. przyszło do stanowczéy cały dzień z uporem trwaiącéy potyczki, może pierwszéy, która według europeyskiego zdania na imię bitwy morskiéy zasłużyła. Grecy zdawali się mieć zamiar zniszczyć tę połączoną flotę, stoiącą w zatoce. Kapitan Basza zniweczył ich plan wyszedłszy pod żagle, i czekał na nich pod przylądkiem Budrun. Tureckie woienne okręty w liczbie 46 we dwie linije ustawione, chciały eskadrę grecką oskrzydlić. Mnóstwo palnych statków, które Grecy przeciwko tureckim okrętom puścili, żadnego nie uczyniły skutku. Tylko dwóm udało się spalić Fregatę z oddziału floty egipskiey zwaną Afrykańczyk, i Bryga egipskiego. Grecy utracili 12 lub 13 okrętów, a strata ich w ludziach musiała być znaczną, kiedy na saméy wyspie Tine 200 zmarłych pochowali. Zapewne obie strony będą sobie przypisywały zwycięztwo. Niewiemy o doniesieniach powstańców *) lecz trudno wątpić, aby korzyści przez zniszczenie obadwóch okrętów egipskich odniesione nad oddziałem floty Kaputana Baszy, nie były powiększane.

Tymczasem kilku Tatarów przybyłych przed dwoma dniami od Kapitana Baszy przywiozło wiadomości o nowych bitwach zaszłych w d. 16. i 17. Września blisko wyspy Stanchio, w których eskadra Grecka stracić miała 23 okręty i pięć palnych statków. Pochlebiaią sobie tu, że Silihdar Kapitana Baszy przywiezie niebawem dostateczną o tém zdarzeniu wiadomość; aż do tego czasu musiemy zatrzymać się z naszym wyrokiem, ponieważ naynowsze doniesienia ze Smirny, dochodzące do d. 19. nie ieszcze o tém nie namieniaią. Z resztą W. Porta tak wielką wagę téy rzeczy nadaie, że w ostatnich dniach zapewniano, iż Kapitan Basza przedsięwezmie nową przeciwko Samos wyprawę. W każdym razie, flota Egipska, tem bardziey, że podczas żeglugi i przez długi pobyt przy brzegach Azyiatyckich wielu ludzi na choroby utraciła, a szczególniey wiele koni, niepodeymie osobnych działań, lecz póki można połączona zostawać będzie z flotą Kapitana Baszy.

Fregata Medyna, na któréy Lord Strangford miał w pierwszych dniach Października odpłynąć, uwiązła na piaskach przy przylądku Kollona w Liwadyi, i tak ma być uszkodzoną, że nie zaraz będzie mogła wypłynąć. Niewiadomo, co teraz Lord Strangford uczyni.

*) W Korfu rozeszła się w d. 17. Września wiadomość, że Grecy w d. 3. mieli zabrać trzy wielkie okręty, i wiele statków przewozowych z Egipskiéy floty i zaprowadzić do Napoli di Romania — Zdaie się, że w Konstantynopolu do d. 25. nic o tym wypadku nie wiedziano.

Przyp. Dost. Austr.

(Do tego Numeru Gazety dołączony iest Rozmaitości Numer XLIII.)

Redakcyia Józefa Bensy; Druk Pillera.